

Tekst: Johannes 2: 13-22, 25

Lieve mensen, gemeente van Jezus Christus onze herder,

Er zijn mensen die iedere dag douchen en er zijn mensen die een keer in de week douchen. Er zijn mensen die warm douchen en er zijn mensen die koud douchen. Allemaal hebben ze dezelfde ervaring, namelijk dat ze ervan opknappen. "Ik heb even lekker gedoucht," hoor je jezelf zeggen. Als iemand iets naars heeft meegemaakt, klinkt er troost in door als iemand zegt: 'Ga eerst maar even lekker douchen.' Het doet je goed, het heeft een reinigende werking. Een eindje wandelen of fietsen, een ommetje kan dat ook hebben. Over reinigen gaat het vanmorgen. Reinigen is eigenlijk een ritueel begrip, vroeger waren er veel reinigingsriten, nu ook, alleen noemen we ze anders, woorden als wellness en mindfulness, sauna en fitness verwijzen ernaar.

Zonneklaar is dat Johannes de evangelist iets met reiniging heeft. Het loopt als een rode draad door zijn evangelie heen. Maar wat is dat voor reinigen in zijn Evangelie? Dat reinigen heeft vooral met onze bestemming als mens te maken. In het bijzonder met de vraag: welke bestemming heeft ons leven vanuit het oog van God?

Vanmorgen is daar het verhaal van de tempelreiniging. Dit verhaal volgt direct op de bruiloft te Kana. Ook op die bruiloft gaat het om reiniging. De zes reinigingsvaten symboliseren de mens. Het waterige leven van ons mensen wacht op een leven in vreugde, als bruid van Christus. Verderop in het Johannesevangelie keert ook weer het reinigen terug: daar giet Maria olie over de voeten van Jezus en droogt die met haar haren, en wast Jezus de voeten van de leerlingen. En vanmorgen reinigt Jezus de tempel van koop- en verkoop zucht, die het heilige vervuilen.

De bruiloft en de tempelreiniging vormen een tweeluik. Op meerdere manieren. De lege vaten uit de bruiloft zijn reinigingsvaten en in ons verhaal van vanmorgen gaat het over de reiniging van een misbruikte tempel. Beide verhalen vertellen van de reinigende uitwerking van Jezus. Jezus verandert onze kijk op onszelf, op ons leven. Beide verhalen hebben te maken met het overgaan van het oude leven in het nieuwe. En de belichaming van die nieuwe tijd is Jezus. En ook dit verbindt beide verhalen: in de bruiloft te Kana verwijst Kana naar de wereld van de koopman. Die kooplieden treft Jezus in het volgende verhaal in de tempel weer aan. In deze naam Kana zit ook de notie van het depressieve in ons, de naar beneden drukkende krachten, die veranderen als Jezus in ons leven komt.

En dit tweeluik van de bruiloft en de tempel wordt door een scharniervers bij elkaar gehouden. Dat maakt geen deel uit van de luiken, maar verbindt ze. Dat is hier vers 12 waarin staat, dat Jezus samen met zijn moeder, de broers en de leerlingen naar Kapernaum gaan. Kapernaum, dorp van troost betekent het. Daar zijn ze een paar dagen. Het is troost die de beide luiken verbindt. Als je troost krijgt, kun je weer verdergaan. Alsof er daarom staat: ze verbleven er niet vele dagen.

En na de troost klimmen ze geestelijk omhoog, gaan ze op naar het hart van het heilige, naar de tempel in Jeruzalem.

Drie keer per jaar deed de vrome Jood dat. En nu is het Pascha van de Judeeërs nabij, nu Jezus opgaat. Zo is Jezus pelgrim, en heel veel mensen die een pelgrimsreis maken weten dat dat ook heel reinigend is.

Om gereinigd te worden, moet je je leven wijden en opdragen aan een hoger doel dat jezelf overstijgt en tegelijk draagt. Dat weet de jood en dat weet dus Johannes, en daarom laat hij Jezus opgaan van Kana, via Kapernaum de troostplek, naar Jeruzalem, om zich daar in de tempel aan God te wijden én om zich door Gods woorden en riten te laten reinigen.

Ja ook woorden reinigen... Hun reinigende werking is dat ze ordenen, betekenis aanreiken. De tien woorden die wij kennen als de tien geboden zijn reinigend. Ze hebben een reinigend vermogen, meer dan een moraliserend. Hoe belangrijk dat is, dat wist onze traditie drommels goed door ze ieder week te lezen. Dit is in onbruik geraakt. Te stijf, te saai of zoiets, maar o zo schoonwassend ...

Maak je geen beeld van God en van elkaar.

Weet dat je niet met Jan en alleman kunt flirten als je je leven aan de Eeuwige God van Israël wilt wijden,

dat je God niet te pas en te onpas kunt aanhalen,

weet dat die God van ons een jaloerse partner is,

dat afvalligheid doorwerkt tot in volgende generaties,

dat je je ouders moet eren,

dat je in de ruimste zin van het woord niet doet aan doodslaan,

dat je trouw beoefent ook als het mislukt,

dat je niet jat, een ander niet onheus bejegent

of een ander bekletst waar die weerloos tegenover staat,

dat je je begeerte beteugelt zoals een ruiter zijn paard.

Omdat al deze dingen in mensenlevens steeds weer de kop opsteken,

hebben deze woorden een onophoudelijk reinigende werking.

Het 'opgaan naar Jeruzalem' staat voor een geestelijke beweging van omlaag naar omhoog, hoorden we. Maar dan... volgt de desillusie.

In Jeruzalem wacht Jezus geen warm onthaal, maar een confrontatie. Hij treft een ontwijde tempel aan. Ze is veranderd in een markt en een koop-hal. Als Jezus de kooplieden de tempel uit heeft gejaagd, dan staan ze klaar om hem de vraag onder de gordel voor te leggen: *Met welk teken kunt u bewijzen dat u dit mag doen?*

En nu komt de aap uit de mouw, nu blijkt het verschil tussen de oude beelden en de nieuwe. Johannes schrijft: *hij spreekt over een andere tempel: zijn lichaam*. Dat is Godslasterlijk in de oren van de gevestigde orde.

Jezus zelf is de nieuwe tempel. *Dit is mijn lichaam*. Zoals hij eerder de wijn was, in KANA.

Hier is Hij het lichaam, in Kana is Hij in de wijn het bloed. In dit tweeluik vieren we

avondmaal. Juist nu we dat wel zouden, maar niet kunnen doen vanwege corona, neemt dit

tweeluik het van ons over. Dit is mijn lichaam en dat is het bloed, voor jullie zonden

vergoten, ook nu. Jezus belichaamt de tempel, verandert ons lichaam mee in een tempel,

daartoe nodigt het Evangelie ons uit.

De tempel is ontwijfd, die van steen. Er zijn ook nogal wat ontwijde mensenlichamen, terwijl Jezus ons leert dat ze bestemd zijn als tempel ter ere van het eeuwige, van onze God. Er zijn mensen die dat zelf doen, dat ontwijden, er zijn mensen die dat bij anderen aanrichten. Die lichamen beschadigen, ontwijden, verknallen of verkrachten. Vandaag stond in de krant dat vrouwen in oorlogslanden verkracht worden, vernield, kapotgemaakt. Ik verdraag dat niet, weet er ook niet goed raad mee. Maar wat mij te binnen schoot was dit. Jezus is menselijk én zoon van God. Hij herinnert ons eraan, dat wij dat ook zijn. Dat dochters van God die door mannen vernield worden, tegelijk nooit ontwijfd zijn, omdat zij gewijd zijn bij God. Jezus zelf wordt veracht en bespot, gekruisigd. Maar die tempel blijkt niet bij God ontwijfd.

... Hij spreekt van de tempel van zijn lichaam

Jezus leert ons dat we ons lichaam mogen zien als een tempel. Het is ons heiligdom. Ons lichaam als huis van God. Daar wil God wonen. Is God daar welkom? Is er ruimte voor God, of is die tempel van ons een vuilstortplaats vol fastfood, of is die een fitnesscentrum? Eren we God, of heeft een afgod de regie? Je kunt geen twee heren dienen, waarschuwt Jezus ons in de Bergrede. Is ons lichaam een tempel? Misschien mankeert er van alles aan je lichaam, is het nagenoeg versleten zelfs, dat hindert trouwens niks, want ook een bouwval kan in een tempel veranderen.... En dat doet het als we God welkom heten en bidden. Bidden is God toelaten in je huis.

Al heel lang weten mensen dat een gezond lichaam ook van grote invloed is op een gezonde geest. 'Mens sana in corpore sano.' 'Een gezonde geest in een gezond lichaam.' Dat komt uit een gedicht van de Romeinse dichter Juvenalis. En nou ontdekte ik iets interessants, gemeente. Aan die bekende regel gaat namelijk nog een stukje vooraf. En het is precies dat stukje, dat het verschil maakt. En dat is deze zin:

"Een mens moet bidden voor een gezonde geest in een gezond lichaam." Een mens moet bidden, dat gaat dus aan deze tegeltjeswijsheid vooraf. Als je bidt, ben je een soort koster die het licht in je tempel aansteekt, de lamp van het eeuwige gaat in je binnenste branden, verlicht je hart en ziel. Zalig licht is het en zalig word je.

Dat klinkt wel heel ouderwets. Ik weet het. Wij lopen hard, fietsen en schaatsen, maken onze ommetjes om een gezonde geest in een gezond lichaam te krijgen. Toch ontbreekt er vaak iets in heel die gezondheidscultus en dat heeft met bidden te maken, zo wist Juvenalis.

Jezus is de nieuwe tempel en daarmee maakt Hij de ontwijde tempel van steen weer rein. Hij jaagt de kooplieden weg en keert de tafels om. Dat is een knipoog naar de twee stenen tafels waarop Mozes Gods tien woorden ontving. Jezus drijft alle kooplieden de tempel uit, en richt zich alleen tot de duivenverkopers. Dat is geen toeval. De duif in de tempel is bij uitstek het symbool van het heilige, van de heilige geest zelf. De duivenverkopers krijgen er extra van langs, omdat de duif het offerdier van de armen was, hen uitbuiten in de tempel is een gruwel in de ogen des Heren * Jezus is woedend, midden in de tempel nota bene. Als ze aan het heilige komen is dat kennelijk geoorloofd. Een heilige woede is het. Die komt niet uit de onderbuik, maar van boven.

De oude tempel komt hier in aanraking met de nieuwe. Jezus is de nieuwe tempel. De oude tempel konden wij binnengaan, maar met Jezus verandert er iets. Nu gaan wij niet hem binnen, maar hij komt binnen bij ons, in ons leven. De nieuwe tempel wil in ons binnenste zijn.

Vanmorgen staan ze als tweeluik naast elkaar, deze verhalen van de bruiloft en de tempelreiniging, wijn als beeld van bloed en tempel als beeld van lichaam, het brood.

Neemt, eet en drinkt daarvan, want dit is mijn blijvende verbondenheid met jullie.

Amen

- Nico ter Linden *Het verhaal gaat, dl 6*